

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **A. R. A.,** zastoupeného JUDr. Janou Kuřátkovou, advokátkou se sídlem Polní 92, Brno, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, odboru azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2010, č. j. OAM-223/LE-BE02-PA03-2010, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 4. 2011, č. j. 56 Az 120/2010 - 45,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 4. 2011, č. j. 56 Az 120/2010 – 45, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení projednávané věci

[1] Dne 22. 9. 2010 podal žalobce svou v pořadí šestou žádost o udělení mezinárodní ochrany. V záhlaví specifikovaným rozhodnutím ze dne 13. 10. 2010 žalovaný rozhodl, že žádost je nepřípustná podle § 10a písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“), a že se řízení zastavuje podle § 25 písm. i) téhož zákona. Žalobu žalobce proti tomuto rozhodnutí zamítl krajský soud rozsudkem ze dne 15. 4. 2011, č. j. 56 Az 120/2010 - 45. Proti tomuto rozhodnutí brojí nyní žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností.

[2] Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobce již v minulosti několikrát neúspěšně žádal o mezinárodní ochranu (dříve azyl) v České republice. V nyní posuzovaném případě přitom uvedl, že důvody, pro které o mezinárodní ochranu požádal, jsou totožné s těmi,

kvůli nimž vstoupil do řízení o udělení mezinárodní ochrany v minulosti (tedy potíže kvůli neochotě nastoupit do armády a zúčastnit se války a politické důvody). Na rozdíl od minulých výpovědí, žalobce nyní navíc tvrdí, že se nemůže do Arménie navrátit, neboť by tam neměl potřebnou péči k léčbě zdravotních problémů (potíže psychiatrického rázu, onemocnění páteře z důvodu dlouhodobého pobytu ve vazební věznici), které mu vznikly v České republice. Jako další důvod uvedl, že má v České republice přítelkyni, se kterou žije ve společné domácnosti již pět let a chtěl by si ji vzít za manželku a mít s ní normální rodinu, kvůli čemuž žádá o humanitární azyl. Žalovaný zhodnotil podání nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako spekulaci, která má za cíl legalizovat další stěžovatelův pobyt v České republice. K žalobcově tvrzení o jeho zdravotních potížích odkázal žalovaný na lékařskou zprávu ze dne 4. 10. 2010 vydanou MUDr. L. R., ze které vyplývá, že potíže žalobce jsou chronického rázu a je schopen případného návratu do země původu. Žalovaný se zdravotním stavem žalobce zabýval již v předchozích řízeních a konstatoval, že se jedná o spekulaci za účelem legalizace pobytu na území ČR. Za vykonstruovanou považuje žalovaný i žalobcovu zmínku o tom, že má v České republice přítelkyni, se kterou žije ve společné domácnosti již pět let. V žádném z předchozích řízení vazbu na jinou osobu v ČR nezmínil, ač k tomu byl výslovně vyzván. Ze žalobcem deklarované délky společného soužití vyplývá, že by se jistě mělo objevit v jednom z posledních tří řízení o mezinárodní ochraně, které s ním bylo vedeno od začátku roku 2008. Tak tomu však nebylo, a proto považoval žalovaný toto tvrzení za nepravdivé. Nadto žalovaný zmínil, že by se v daném případě nejednalo o soukromou vazbu podléhající ochraně podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. jiných mezinárodních závazků. Žalovaný v závěru shrnul, že žalobcovo jednání je účelové, vedeno snahou o legalizaci pobytu, kterou je ovšem nutno (při splnění všech zákonných podmínek) řešit prostřednictvím zákona o pobytu cizinců.

[3] Krajský soud se se závěry žalovaného ztotožnil. Dospěl k závěru, že žalovaný poskytl žalobci dostatečný prostor, aby sdělil své důvody pro podání opakované žádosti o mezinárodní ochranu; žalovaný přihlédl rovněž k předchozím řízením ve věcech žalobce. Krajský soud ve svých úvahách vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 64 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Žalobce za nové důvody označil své zdravotní problémy, které mu měly vzniknout v době neoprávněné vazby. Zdravotní problémy žalobce jako novou skutečnost posuzoval žalovaný již v předchozím řízení o mezinárodní ochraně, v jehož rámci dostatečně zdůvodnil, proč je nepovažoval za nové skutečnosti, odůvodňující meritorní posouzení žádostí. V současném řízení posuzoval žalovaný tvrzení žalobce ohledně jeho zdravotního stavu podle lékařské zprávy ze dne 4. 10. 2010, jež představovala dostatečný podklad pro zhodnocení aktuálního zdravotního stavu žalobce. Krajský soud přisvědčil i závěru žalovaného týkajícímu se soužití žalobce s přítelkyní ve společné domácnosti po dobu pěti let. Žalobce v předchozích řízeních žádnou vazbu na jiné osoby v České republice nezmínil, i když k tomu byl výslovně vyzván. S ohledem na svá tvrzení by žalobce měl se svou přítelkyní žít již v době posledních tří řízení o mezinárodní ochraně. Žalovaný toto tvrzení proto označil za účelové, s čímž se krajský soud ztotožnil. Soud konstatoval, že, vzhledem k výše uvedenému, nedošlo k porušení mezinárodních závazků vztahujících se k soukromému a rodinnému životu. Krajský soud připomněl, že k ochraně soukromých a rodinných vztahů primárně slouží zákon č. 326/1999 Sb., na jehož základě bylo žalovanému (*pozn. NSS – krajský soud měl zřejmě na mysli žalobce*) uloženo správní vyhoštění.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále též „stěžovatel“) po ustanovení zástupkyně pro řízení před Nejvyšším správním soudem v doplnění kasační stížnosti ze dne 13. 7. 2011 uvedl, že její přesah nad své vlastní zájmy spatřuje v určení, zdali je správní orgán povinen prověřit aktuálnost relevantních informací o zemi stěžovatelova původu užitých při dřívějších správních řízeních jako nutnou podmínku aplikace § 10 písm. e) zákona o azylu. Při projednávání poslední žádosti o udělení mezinárodní ochrany se žalovaný i krajský soud spokojili se zjištěními aktuálními v období podání první žádosti a nevzali v úvahu vůbec to, v čem se stěžovatelova aktuální žádost lišila od dříve podaných. Rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný, neboť se dostatečně individuálně nevyjadřuje k jednotlivým skutečnostem tvrzeným stěžovatelem, ale pouze zopakoval argumentaci, kterou použil žalovaný v předchozích řízeních. Žalovaný i krajský soud pochybili, nevyrovnali-li se s námitkou, že v případě návratu do vlasti hrozí stěžovateli nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, a to trestní postih za odmítnutí nastoupit do armády a účastnit se tak arménsko-ázerbájdžánské války o Náhorní Karabach. Dle stěžovatele je nutné při projednávání opakované žádosti o mezinárodní ochranu posuzovat odlišnost, resp. novost uvedených azylových důvodů i z pohledu aktuálnosti politicko-sociální situace v zemi žadatelova původu jako tzv. pozadí tvrzených důvodů. Stěžovatel k tomu poukázal na výroční zprávu o dodržování lidských práv v Arménské republice pro rok 2011 vydanou organizací Amnesty International, ze které vyplývá, že v současnosti je v tomto státu vězněno pro nenastoupení vojenské služby 73 mužů a že zde neexistuje možnost splnit vojenskou službu alternativním způsobem. Krom toho se ze zprávy podává, že jsou známy případy nelidského a krutého zacházení se zadrženými či uvězněnými osobami.

[5] Stěžovatel se dále domnívá, že krajský soud ani žalovaný dostatečně nevypořádali skutečnost, že žije již pět let se svou přítelkyní, což by mohlo být důvodem hodným zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Stěžovateli by nemělo být dáváno k tíži, že tuto skutečnost nezmínil v dřívějších řízeních, neboť je obvyklé, že práva neznalí žadatelé o mezinárodní ochranu nemusí být vždy schopni odlišit podstatné od nepodstatného.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti plně odkázal na správní spis, zejména na stěžovatelovu žádost o udělení mezinárodní ochrany, výpovědi, které učinil a na vydaná správní a soudní rozhodnutí. Stěžovatel neuvedl v řízení před správním orgánem žádné nové skutečnosti, které by byly důvodem pro nové meritorní posouzení jeho žádosti. V tomto směru připomněl, že se jedná již o šestou stěžovatelovu žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný i soud se dostatečně vypořádali se vztahem stěžovatele k jeho přítelkyni, se kterou má žít již pět let a o které se nezmínil v žádné z předchozích žádostí, ani v řízení o správním vyhoštění.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se po konstatování přípustnosti kasační stížnosti (s výjimkou jedné z kasačních námitek – srov. sub. 13) zabýval ve smyslu § 104a s. ř. s. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[8] K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4.

2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS). Podle tohoto usnesení se o případ přijatelnosti kasační stížnosti může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Vzhledem k tomu, že v nyní souzené věci stěžovatel namítá zásadní pochybení krajského soudu spočívající v nedostatečném vypořádání námitek uplatněných v žalobě, přičemž důvodnost těchto námitek může mít dopad do jeho hmotně právního postavení, shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost přijatelnou.

[9] Nejvyšší správní soud poté, co zjistil, že kasační stížnost je přípustná a přijatelná, přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná.

[10] Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., přičemž jeho námitky lze shrnout do dvou okruhů. V prvém z nich namítá, že žalovaný, ani krajský soud nezvážili aktuální situaci ve vlasti stěžovatele v souvislosti s možností udělit doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu a nevypořádali námitku hrozby skutečné vážné újmy ve smyslu tohoto zákonného ustanovení, ve druhém pak dovozuje, že nebyla posouzena možnost udělení humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu) z důvodu soužití stěžovatele s přítelkyní ve společné domácnosti na území České republiky po dobu pěti let.

[11] Nejvyšší správní soud považuje za nutné posoudit nejprve stěžovatelem tvrzenou nepřezkoumatelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nutnost přednostního posouzení námitky nepřezkoumatelnosti vyplývá z povahy věci, neboť pouze přezkoumatelné rozhodnutí je způsobilé být předmětem hodnocení z hlediska tvrzených nezákonností či vad předcházejícího soudního řízení (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 28. 8. 2009, č. j. 2 Azs 47/2009 – 71).

[12] Stěžovatel v žalobě poukázal zejména na porušení § 3, § 50 odst. 2 a odst. 3, § 68 odst. 3 správního řádu a čl. 4 odst. 3 písm. a) a c) a čl. 9 odst. 2 Směrnice Rady 2004/83/ES o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany. Namítal především, že správní orgán nepřihlédl k tvrzeným skutečnostem týkajícím se návratu do Arménie a neopatřil si zprávu ze země původu. Dále tvrdil, že existují důvody pro udělení doplňkové ochrany, resp. humanitárního azylu. Stěžovatel své žalobní námitky relativně podrobně rozvedl, popsal svou aktuální situaci, poukázal na konkrétní ustanovení právních norem (včetně norem práva mezinárodního), která v dané věci považoval za relevantní. Krajský soud pak v narativní části svého rozhodnutí provedl stručnou, přesto však dostatečnou rekapitulaci uvedených žalobních námitek. Přesto se ve vlastním odůvodnění rozsudku podrobněji zabýval pouze tvrzenou nedostatečností podkladů k posouzení zdravotního stavu žalobce a dále otázkou soužití žalobce

s přítelkyní ve společné domácnosti po dobu pěti let. V souvislosti s touto námitkou konstatoval, že *„nedošlo ani k porušení mezinárodních závazků týkajících se soukromého a rodinného života. Nebylo zjištěno, že by žalobce měl na území ČR vztah takového charakteru, aby se jím bylo nutno zabývat"*.

[13] Shora citovaná část odůvodnění rozsudku krajského soudu je však jedinou zmínkou vztahující se k žalobcem tvrzenému porušení několika mezinárodních smluv. Krajský soud se vůbec nezabýval námitkou, že si žalovaný neopatřil aktuální informace o situaci v Arménii, že bylo na místě udělit stěžovateli doplňkovou ochranu, neboť by jeho vycestování představovalo porušení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. V této souvislosti krajský soud zcela opomenul vypořádat námitku rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestání, čl. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Stejně tak krajský soud nekomentoval stěžovatelův požadavek na udělení humanitárního azylu ve vztahu k jeho zdravotnímu stavu (v odůvodnění lze nalézt zmínku o humanitárním azylu v souvislosti s tvrzeným soužitím stěžovatele s přítelkyní). Takovýto způsob vypořádání se s podrobně rozvedenými tvrzeními o porušení konkrétních ustanovení vnitrostátních procesních předpisů, Listiny základních práv a svobod i mezinárodních smluv je v každém případě nutno považovat za nedostatečný. Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval, že: *„V případě, že krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu opomene přezkoumat jednu ze žalobních námitek, je rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s].*" (srov. rozsudek ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 - 58, případně rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, dostupné na www.nssoud.cz). Vzhledem k tomu, že, jak vyplývá z výše uvedeného, krajský soud nepřezkoumal hned několik žalobních bodů, je nutné mít první kasační námitku za důvodnou.

[14] Druhou kasační námitku směřující proti posouzení tvrzeného vztahu žalobce a jeho přítelkyně vzhledem k možnosti udělení humanitárního azylu je nutno označit za nepřípustnou (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Žalobce totiž v žalobě uvedl toliko, že *„správní orgán kromě mých zdravotních důvodů nevzal na vědomí ani to, že již pět let žiji ve společné domácnosti s přítelkyní"*. Tato námitka byla uplatněna takto obecně, nikoli ve vztahu k možnému udělení humanitárního azylu. Krajský soud v této souvislosti konstatoval, že správní orgány správně dovodily, že by existenci tohoto vztahu stěžovatel musel zmínit již v průběhu tří předcházejících řízení o mezinárodní ochraně a z toho důvodu jej lze mít pouze za účelové tvrzení. Krajský soud doplnil, že z rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce ze dne 8. 9. 2010 vyplývá, že k dotazu na svůj soukromý a rodinný život uvedl pouze, že má na území České republiky sestru. Podle krajského soudu tedy nebylo zjištěno, že by žalobce měl na území ČR vztah takového charakteru, aby se jím bylo nutno zabývat. Takové vypořádání shora citované velice obecně formulované žalobní námitky považuje kasační soud za postačující. Pokud stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že krajský soud nedostatečně posoudil, zda existují důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu, přičemž těmito důvody má být tvrzené pětileté soužití s přítelkyní, jedná se o námitku, jež nenachází svůj předobraz v žalobě, ačkoli ji stěžovatel v řízení před soudem mohl uplatnit, a proto nelze pro nepřípustnost přistoupit k jejímu meritornímu posouzení. To však nic nemění na skutečnosti, že stěžovatel uspěl již se svou první kasační námitkou.

IV. Závěr

[15] Krajský soud se dostatečně nevypořádal s argumentací uvedenou v žalobě a jeho rozhodnutí je tím pádem nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), v němž, vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.). Pro účely dalšího řízení ve věci kasační soud *obiter dictum* poukazuje na skutečnost, že otázka, zda je či není správní orgán povinen posoudit udělení doplňkové ochrany a odůvodnit své rozhodnutí v tomto směru i v případě, že zastavuje řízení podle § 25 písm. i) ve spojení s § 10a písm. e) zákona o azylu, byla usnesením ze dne 14. 4. 2011, č. j. 3 Azs 6/2011 – 87, předložena k posouzení rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. září 2011

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně
senátu